

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: goedkeuring Vlaams gedeelte van het Belgisch Programma EFMZVA 2021 - 2027

SAMENVATTING

Met deze nota onderschrijft de Vlaamse Regering de inhoud van het Vlaams gedeelte van het EFMZVA-programma 2021 – 2027 (Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur) met het oog op de integratie met het Waalse gedeelte tot één Belgisch Programma en de indiening bij en goedkeuring door de Europese Commissie.

Het Vlaams gedeelte van het EFMZVA-programma 2021 – 2027 beoogt het bevorderen van duurzame visserij en instandhouding van aquatische biologische rijkdommen, het bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten en van verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten als bijdrage tot de voedselzekerheid en het bevorderen van de ontwikkeling van kust-gebonden visserij- en aquacultuurgemeenschappen.

De Vlaamse minister bevoegd voor de visserij wordt gedelegeerd om in samenwerking met de Beheerautoriteit, met inbegrip van de gedelegeerde Waalse Beheerautoriteit, alle nodige formaliteiten af te handelen ter indiening van het Belgisch programma bij de Europese Commissie. Diezelfde Vlaamse minister voorziet via het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector (FIVA) ook in de nodige middelen ter medefinanciering van de Vlaamse concrete acties van het programma.

1. SITUERING

A. VOORBEREIDEND TRAJECT

De voorliggende nota gaat in op het Vlaams luik van het “Belgisch Programma EFMZVA 2021 – 2027” (Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur).

Naast het Vlaams luik bevat het Belgisch Programma EFMZVA evenzeer een Waals luik. Beiden zijn gebaseerd op hetzelfde overkoepelende kader, namelijk het Meerjarig Financieel Kader 2021 – 2027, de Verordening Gemeenschappelijke Bepalingen en de EFMZVA-Verordening.

De voorbereiding, uitvoering en coördinatie van het nationale Programma EFMZVA valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister voor visserij. De nationale beheerautoriteit situeert zich binnen het Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid. De coördinatie van het luik van het Programma dat betrekking heeft op het Waalse Gewest gebeurt door een gedelegeerde beheerautoriteit, namelijk het Directoraat-generaal Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Leefmilieu (ARNE) van de Overheidsdienst van Wallonië (SPW).

Op basis van het principe van gedeeld beheer wordt het EFMZVA-Programma eerst voorbereid en gevalideerd door de lidstaat om daarna door de Europese Commissie beoordeeld en goedgekeurd te worden.

Met het oog op een tijdige indiening bij en goedkeuring door de Europese Commissie wordt het Vlaams gedeelte van het Belgische EFMZVA-programma 2021 – 2027 aan de Vlaamse regering voorgelegd.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Ter voorbereiding van het Vlaams gedeelte van het Programma EFMZVA 2021 – 2027 werd een generieke plan-MER (milieueffectenrapportage) procedure uitgevoerd. Naast voormelde plan-MER procedure werd eveneens het advies ingewonnen van de strategische adviesraad SALV.

2. INHOUD

2.1. DUIDING

Op 2 mei 2018 heeft de Europese Commissie een voorstel voor het volgende meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 vastgesteld. Vervolgens werd het voorstel voor een Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen voor de zeven fondsen in gedeeld beheer (GB-verordening) gepubliceerd op 29 mei 2018. Daarna, op 12 juni 2018, publiceerde de Europese Commissie een voorstel voor een Verordening inzake het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) voor de periode 2021 - 2027.

Tijdens de Europese top van staats- en regeringsleiders van 18 tot en met 21 juli 2020 werd een akkoord gevonden over het volgende MFK 2021-2027. De onderhandelingen tussen de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europees Parlement over de voorstellen van Verordening voor de GB-verordening en de EFMZVA-verordening zijn eveneens afgerond. Beide zijn sinds juli 2021 van kracht:

- Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid;
- Verordening (EU) 2021/1139 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting van het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en tot wijziging van Verordening (EU) 2014/1004.

Zij voorzien de opstelling van:

- partnerschapsovereenkomsten tussen de Europese Commissie en de Lidstaten;
- programma's op nationaal/regionaal niveau.

Het Vlaamse gedeelte van het Belgisch EFMZVA-programma 2021-2027 werd, in overeenstemming met het institutioneel en wettelijk kader, opgesteld in partnerschap met alle relevante Vlaamse

instanties, de (sub)regionale en lokale overheden, de economische en sociale partners, de relevante instanties die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen en de kennisinstellingen.

Het kabinet van de Vlaamse Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie, Landbouw en Visserij stond in voor de algemene coördinatie van de voorbereidingen van de toekomstige programma-periode. Het Vlaams luik van het EFMZVA-programma werd voorbereid door de beheerautoriteit EFMZV van het Departement Landbouw en Visserij en het Waals luik door de gedelegeerde beheerautoriteit van het Directoraat-generaal Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Leefmilieu (ARNE) van de Overheidsdienst van Wallonië (SPW).

2.2. Vlaams luik EFMZVA-programma 2021 – 2027

2.2.1. Algemene kadering van het programma

Het programma is opgebouwd volgens het opgelegde model en conform de EU-richtlijnen, met als voornaamste onderdelen:

- Programmastrategie;
- Prioriteiten en specifieke doelstellingen;
- Financieringsplan;
- Horizontale randvoorwaarden;
- Programma-autoriteiten;
- Partnerschap;
- Communicatie en zichtbaarheid.

Eén van de krachtlijnen van het door de Europese Commissie voorgestelde cohesiebeleid betreft een nog sterkere strategische beleidsfocus. Het aantal Europese beleidsdoelstellingen werd van 11 naar 5 gereduceerd (art. 5, GB-Verordening):

- 1) een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit (BD1);
 - 2) een groenere, koolstofarme transitie naar een koolstofneutrale economie en een veerkrachtig Europa door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit (BD2);
 - 3) een meer verbonden Europa door een betere mobiliteit (BD3);
 - 4) een socialer en inclusiever Europa door de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten (BD4);
 - 5) een Europa dat dichterbij de burger staat door bevordering van de duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van alle soorten gebieden en lokale initiatieven (BD5).
- Deze beleidsdoelstellingen worden in elk van de operationele programma's verder vertaald in specifieke doelstellingen (SD's) die voor elk fonds werden omschreven.

Voor de EFMZVA-programma's zijn enkel Europese beleidsdoelstellingen 2 en 5 van toepassing. Deze beleidsdoelstellingen worden verder vertaald in de Europese prioriteiten en Specifieke Doelstellingen die voor elk fonds werden omschreven in hun respectievelijke verordening.

2.2.2. Inhoudelijke invulling Vlaams luik EFMZVA-programma 2021 – 2027

Het Vlaams luik van het Belgisch programma 2021 – 2027 bouwt grotendeels voort op het voorafgaande Operationeel Programma EFMZV 2014 – 2020, mits de heropname van “vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (prioriteit 3)”.

De Vlaamse programmastrategie is opgebouwd rond 7 Vlaamse strategische doelstellingen:

- Doelstelling 1: we ambiëren een economisch duurzame en weerbare Belgische visserijsector
- Doelstelling 2: we faciliteren de instroom van goed opgeleide vissers en reders en ondersteunen kennisopbouw- en uitwisseling
- Doelstelling 3: we dragen bij tot de bescherming en het herstel van de mariene ecosystemen en biodiversiteit
- Doelstelling 4: we streven naar de voorziening van duurzame en kwalitatieve lokale voeding
- Doelstelling 5: we ondersteunen de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aquacultuursector op land en op zee (maricultuur)
- Doelstelling 6: we stimuleren lokale ontwikkeling voor de uitbouw van een kust-gebonden kwalitatieve aquatische voedingswaardeketen
- Doelstelling 7: we bevorderen en verzekeren de implementatie van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB) door middel van dataverzameling, controle en handhaving.

Deze Vlaamse doelstellingen vertalen zich in de selectie van de volgende 3 Europese EFMZVA-prioriteiten:

- Prioriteit 1: Bevordering van duurzame visserij en het herstel en de instandhouding van aquatische biologische rijkdommen;
- Prioriteit 2: bevordering van duurzame aquacultuuractiviteiten en van verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten als bijdrage tot de voedselzekerheid in de Unie;
- Prioriteit 3: De voorwaarden scheppen voor een duurzame blauwe economie in kust-, eiland- en binnenlandgebieden en bevordering van de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen.

Het Vlaams gedeelte van het Programma EFMZVA zal hiermee een bijdrage leveren aan het bereiken van de relevante doelstellingen in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021 – 2030, het Vlaams Vizier 2030 en de (mariene) milieudoelstellingen voortkomend uit de Kaderrichtlijn Mariene Strategie alsook de EU Vogel- en Habitatrichtlijn. De bijdrage van het Programma aan voormelde strategische doelstellingen, wordt in meer detail beschreven in de bijlage die aan deze nota toegevoegd werd.

2.2.3. Consultatieronde

Er werden, conform artikel 8 van de Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende de gemeenschappelijke bepalingen, consultatierondes gehouden met de (sub)regionale en stedelijke/lokale autoriteiten, economische en sociale partners, relevante organisaties uit het maatschappelijk middenveld en kennisinstellingen rond de inhoudelijke invulling van het programma.

Door de vroege aanzet van het Departement Landbouw en Visserij om met de programmavoorbereidingen aan te vatten was het mogelijk om in de beginfase (doorheen 2019) te werken via fysieke samenkomsten. In eerste instantie betrof het een uitgebreide interactieve workshop waarbij stakeholders in onderling overleg de meest prioritaire behoeftes konden bepalen. De genodigde stakeholders werden actief aangemoedigd om aanwezig te zijn en vertegenwoordigden een divers aantal sectoren en instanties (producentenorganisaties, reders, regionale en federale overheden, ngo's, sectorexperts, economische partners, onderzoeks- en kennisinstellingen, etc.). In een tweede fase werden kleinere thematische focusgroepen georganiseerd om dieptegesprekken aan te gaan. Tot slot werd de uitkomst van de meest

voornaamste stappen doorheen het programmeringsproces voorgelegd en besproken met voormelde belanghebbenden. Omwille van de inmiddels opgetreden gezondheids crisis werd voor een digitaal alternatief geopteerd. Daarnaast werd ook het Comité van Toezicht (CvT) steeds op de hoogte gehouden omtrent de voorbereidingen. De meeste leden van het CvT werden echter reeds actief betrokken doorheen het programmeringsproces.

Uit voorgaande consultaties blijkt dat de stakeholders veel belang hechten aan het EFMZVA, gezien dit, zeker voor de visserij- en aquacultuursector, het voornaamste financiële instrument is voor deze sectoren, en de toegang tot steun vanuit overige Vlaamse instrumenten eerder beperkt is. Globaal genomen evalueren de stakeholders het ontwerp van programma als positief, hetgeen evenzeer werd vastgesteld op basis van het advies van SALV. Met specifieke aandachtspunten werd in de mate van het mogelijke rekening gehouden bij de opmaak van het programma.

2.2.4. Financiering

In overeenstemming met de intra-Belgische verdeling van de EFMZVA-middelen, beschikt Vlaanderen over een totaal Europees budget van 34.769.839 EUR. De indiening van het programma bij de Europese Commissie houdt een engagement in tot cofinanciering van de concrete acties door de Vlaamse overheid, gezien de Europese cofinanciering op het niveau van een Specifieke Doelstelling maximaal 70% kan bedragen. De Vlaamse cofinanciering zal niet leiden tot een meervraag voor de Vlaamse begroting en wordt deze bijgevolg vastgesteld op maximaal 23,9 mio EUR.

Rekening houdend met de afstemming tussen de verschillende Vlaamse (en federale) cofinancierende instanties binnen het Vlaams luik van het Belgisch Programma EFMZVA, komt Vlaanderen tot volgend financieel plan voor de programmaperiode 2021 – 2027:

Tabel 11 A volgens art. 36 (5) (Annex V, CPR): Totale financiële toewijzing en nationale bijdrage (Vlaanderen)							
Prioriteit	Specifieke Doelstelling (nomenclatuur opgenomen in de EFMZVA-verordening)	Grondslag voor de berekening van de steun van de Unie	Uniebijdrage		Nationale overheidsbijdrage	Totaal	Medefinancieringspercentage
			Uniebijdrage zonder technische bijstand uit hoofde van artikel art. 36, lid 5, van de GB-verordening	Uniebijdrage voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening			
Prioriteit 1		publiek	21 130 603	1 267 836	14 750 000	37 148 439	
	1.1.1	publiek	2 300 000	138 000	2 300 000	4 738 000	51%
	1.1.2	publiek	4 950 000	297 000	4 950 000	10 197 000	51%
	1.2	publiek	300 000	18 000	300 000	618 000	51%
	1.3	publiek	50	3	50	103	51%
	1.4	publiek	12 481 353	748 881	6 467 150	19 697 384	67%
	1.5	publiek	-	-	-	-	
	1.6	publiek	1 099 200	65 952	732 800	1 897 952	61%
Prioriteit 2		publiek	9 690 000	581 400	8 850 000	19 121 400	
	2.1	publiek	3 990 000	239 400	3 990 000	8 219 400	51%
	2.2	publiek	5 700 000	342 000	4 860 000	10 902 000	55%
Prioriteit 3		publiek	1 981 132	118 868	900 000	3 000 000	
	3.1	publiek	1 981 132	118 868	900 000	3 000 000	70%
Prioriteit 4		publiek	-	-	-	-	
	4.1	publiek	-	-	-	-	
Technische bijstand (artikel 37 van de GB-verordening)	5.1	publiek	-	-	-	-	
Totaal			32 801 735	1 968 104	24 500 000	59 269 839	59%
Totale Vlaamse cofinanciering (na aftrek federale gedeelte)					23 900 000		

2.2.5. Beheersstructuren

Wat de beheers- en uitvoeringsstructuren betreft, worden voor de programmaperiode 2021 - 2027 geen fundamentele wijzigingen in de bestaande structuren voorzien.

Beheerautoriteit

Er wordt een centrale beheerautoriteit voorzien te Brugge (Departement Landbouw en Visserij – dienst Visserij), dewelke de functies zal vervullen zoals vastgelegd in artikel 72 van de Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende de gemeenschappelijke bepalingen. Zo staat de beheerautoriteit in voor de selectie van de projecten, het uitvoeren van programmabeheerstaken, de werkzaamheden om het monitoringcomité te ondersteunen, het houden van toezicht op intermediaire instanties en de elektronische registratie van de gegevens van elke concrete actie. Bijkomend wordt er, zoals ook in de programmaperiode 2014 – 2020 het geval is, een gedelegeerde beheerautoriteit voorzien die zal instaan voor het beheer van het Waals luik van het Belgisch Programma EFMZVA 2021 – 2027.

Comité van Toezicht

De bevoegdheden van het Comité van Toezicht (CvT) worden in artikel 40 van de Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende de gemeenschappelijke bepalingen opgesomd.

Het CvT is niet verantwoordelijk voor de selectie van de projecten, maar hecht wel zijn goedkeuring aan de methode en de criteria voor de selectie van de projecten. Het CvT monitort de uitvoering van het programma en komt bij elkaar om de globale voortgang van het programma te bespreken. In grote lijnen omvat dit de opvolging van de uitvoering en evaluatie van het programma en het goedkeuren van de prestatieverslagen, het evaluatieplan en wijziging daaraan. Bij wijzigingen aan het programma wordt het CvT geraadpleegd en kan het advies uitbrengen over de door de beheerautoriteit voorgestelde wijzigingen.

2.2.6. Procedure Milieueffectrapport

Vlaanderen heeft uit voorzorg een generieke plan-MER procedure uitgevoerd. In de eerste fase van deze procedure heeft dienst MER, Departement Omgeving, de Kennisgevingsnota op 22 juli 2021 volledig verklaard. De richtlijnen voor de uitvoering van de plan-MER studie werden vervolgens door dienst MER overgedragen op 29 oktober 2021. Op basis van deze richtlijnen werd het plan-MER opgemaakt, hetgeen vervolgens samen met het ontwerp van het Vlaams gedeelte van het Programma EFMZVA in openbaar onderzoek is gegaan en ter advies werd voorgelegd aan verschillende adviesinstanties. Het openbaar onderzoek liep van 14 januari 2022 tot en met 14 maart 2022. De adviezen en opmerkingen in het kader van dit openbaar onderzoek werden in rekening gebracht en verwerkt in het ontwerp plan-MER en ontwerp Programma en gebundeld in een overwegingsdocument dat aan het ontwerp plan-MER werd toegevoegd. Er werden geen bezwaren geformuleerd. Parallel met de generieke plan-MER procedure werd ook een passende beoordeling op federaal niveau overgedragen aan BMM. Een goedkeuring omtrent deze passende beoordeling werd bekomen op 25 april 2022. Een goedkeuring van de plan-MER studie werd bekomen op 30 juni 2022.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De budgettaire impact voor de Vlaamse overheid wordt met name bepaald door het principiële engagement tot medefinanciering van toekomstige projecten in het kader van voorliggend Programma.

Het bedrag voor deze medefinanciering werd, vastgelegd op maximaal 23,9 mio EUR Vlaamse cofinanciering. Zodoende zou dit niet leiden tot een meervraag voor de Vlaamse begroting.

De verdeling van de middelen over de verschillende Prioriteiten en Specifieke Doelstellingen is gebaseerd op verschillende parameters zoals:

- De gehanteerde EFMZVA co-financieringspercentages voor projecten en de verwachte publieke bijdrage(n);
- De opgelegde financiële randvoorwaarden waar men als lidstaat rekening mee moet houden bij de opstelling van het financieel plan EFMZVA
- De financiële inbreng van de verschillende co-financierende Vlaamse (en federale) instanties;
- De te verwachten cofinanciering door begunstigden binnen het Programma zelf
- De trend en ervaring inzake cofinanciering door de Vlaamse overheid voor het EFMZV-programma 2014 – 2020 (en voorgaande periodes)

De Inspectie van Financiën gaf een positief advies op 29 juni 2022.

Het akkoord van de minister van begroting werd gevraagd op 30 juni 2022.

B. ESR-TOETS

Dit voorstel betreft de validatie van een meerjarig Europees werkprogramma gefinancierd uit het Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur. Een ESR-toets is hiervoor bijgevolg niet vereist.

2. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De impact op het personeel van de Vlaamse overheid is in de eerste plaats en grotendeels terug te leiden tot de vaste en verplichte taken die door het Departement Landbouw en Visserij opgenomen worden als beheerautoriteit en autoriteit die de betalingen ontvangt van de Europese Commissie. Dit heeft met name betrekking op het programmabeheer (incl. communicatie en zichtbaarheid), monitoring van de programma uitvoering en de organisatie van de controle op de programma uitgaven.

Deze personeelsleden worden gedeeltelijk gefinancierd uit het budget voor technische bijstand, hetgeen volledig zal bestaan uit Europese middelen. Deze impact is bijgevolg budgettair neutraal en wordt opgevangen binnen het bestaande personeelsbestand en personeelsbudget zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

3. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is sprake van een indirecte weerslag op het provinciale bestuur van West-Vlaanderen, concreet voor de uitvoering van Prioriteit 3 (lokale gemeenschappen), specifiek wat betreft

personeelsbezetting en werkingsuitgaven voor de ondersteuning en coördinatie van de lokale actiegroepen die onder het EFMZVA Programma opgezet worden.

Daarnaast vormen de lokale en provinciale besturen, naast andere bestuursniveaus en entiteiten, mee een doelgroep voor dit programma als begunstigde van projectactiviteiten, als mogelijke uitvoerder van werking, als ontvanger van EFMZVA-financiering of als co-financierder van projecten.

4. VERDER TRAJECT

Na een validatie door de Vlaamse Regering zal het voorliggende programma geïntegreerd worden met het Waalse luik tot één Belgisch Programma en vervolgens bij de Europese Commissie ingediend worden.

Tijdens dit goedkeuringsproces kunnen nog technische aanpassingen noodzakelijk zijn (bijvoorbeeld indicatoren, randvoorwaarden, inhoudelijke en woordelijke verduidelijkingen,...).

Het definitieve Belgische programma zal na goedkeuring door de Europese Commissie via een mededeling aan de Vlaamse Regering gecommuniceerd worden (inclusief een voorstel voor de concrete invulling van de beheers- en uitvoeringsstructuren).

De Vlaamse minister, bevoegd voor de visserij, zal belast zijn met de uitvoering van dit besluit en doet hiervoor beroep op het Departement Landbouw en Visserij.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- a. Het als bijlage opgenomen Vlaams luik van het Belgisch Programma EFMZVA 2021 – 2027 goed te keuren met het oog op de integratie met het Waalse luik en de indiening van het Belgisch Programma bij de Europese Commissie voor beoordeling en goedkeuring;
- b. De minister, bevoegd voor de visserij, te machtigen om alle nodige formaliteiten af te handelen ter indiening van dit programma bij de Europese Commissie en ter vastlegging van de Vlaamse cofinanciering

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Hilde CREVITS

Bijlagen:

- Vlaams luik van het Programma EFMZVA 2021 – 2027
- De bijdrage van het Vlaams luik van het Programma EFMZVA 2021 – 2027 aan de “Vlaamse indicatoren”